

Szakmai beszámoló

2025/26-os tanévben került sor a Shakespeare erdejében című dráma tehetséggondozó programra, ahová 16 Waldorf-iskolából érkeztek Waldorf-diákok, volt diákok és tanárok. A program öt anyaiskola rendezésében valósult meg: a Pesthidegkúti, Óbudai, Solymári Waldorf Iskolák, valamint a Göllner Mária Regionális Waldorf Gimnázium és a Szabad Waldorf Gimnázium részvételével, az iskolák dráma tanárainak összefogásával. A program célja a dráma terén tehetséges tanulók segítése mellett az volt, hogy a különböző iskolákból érkezett diákok megismerjék egymást, és a magyarországi Waldorf-mozgalom 100. évfordulóján együtt egy előadást hozzanak létre a Shakespeare-darabok világában.

A program a Waldorf Ház és Gaál Judit segítségével és a Nemzeti Tehetség program (NTP-TEHETSEG-25) valamint az IAO (Nemzetközi Waldorf Oktatási Szövetség Közép- és Kelet-Európában támogatásával valósult meg.

A program 5 tematikus hétvégére épült, minden hétvégén a színészi szakma más-más területei kerültek a középpontba. Az anyaiskolák drámatanárai mellett rokon területek szakembereit is bevontuk: kaszkadőr, zsonglőr, zenész, koreográfus, beszédművelő dolgozott a fiatalokkal. Ezt követően került sor a dráma táborra a Szabad Waldorf Gimnáziumban, ahol már a darab elkészülése volt a cél, és végül

2026. augusztus 30-31-én mutattuk be az elkészült előadást a Regionális Waldorf Gimnáziumban.

2025. novemberében került sor a program meghirdetésére. A jelentkezéshez a résztvevőktől motivációs levelet is kértünk, valamint a különböző iskolák tanárai tájékoztatták kollégáikat az iskolájukban folyó munkáról a dráma területén, és megosztották a tehetséges tanulókról szerzett tapasztalataikat.

Felhívásunkkal igyekeztük elérni a különleges bánásmódot igénylő tehetségeket is (öt szervezetet kerestünk meg, amely hátrányos helyzetű tanulókkal foglalkozik), további hazai és határon túli magyar nemzetiségű Waldorf-iskolák tanulóit, tanárait. Emellett a Waldorf-alumnihoz tartozó, művészi és kapcsolódó területen, továbbá mentálhigiénés vagy segítő szakmákban továbbtanuló volt Waldorf-diákok is bevonásra kerültek. Magyarországról 46 középiskolás, 9 volt Waldorf-diák és 11 Waldorf-tanár vagy tanárjelölt vett részt a programban. 1 határon túli volt Waldorf-diák is jelentkezett Marosvásárhelyről, aki színészmesterség szakon tanul jelenleg is. A nagyszámú jelentkezőből csak kivételes esetben utasítottunk vissza valakit, melyben az a megfontolás is szerepet játszott, hogy éppen a nehézséggel küzdő diákok (papírral vagy papír nélkül!) esetében látunk akadályokat a színpadi jelenlétnél vagy a beszédben. Így az ő különleges és valamiképpen még ki nem bontakozott tehetségüket kincsnek tekintettük. A bevont szakemberek, köztük a 3 gyógypedagógiai végzettséggel rendelkező kolléga is támogatta ezt a törekvést. A jelentkezők több, mint fele 9-11 osztályos volt, kétharmaduk lány.

A program különleges sajátossága volt a kevert korosztály, valamint az, hogy diákok és tanárok is részt vettek benne. A tanár résztvevők jelenléte eleinte szült nehézségeket, a diákoknak nehéz volt átlépni a felnőtt-diák küszöböt. Az előadás azonban minden résztvevőt összekovácsolt. További fontos tényező volt, hogy minden hétfőjét másik iskolában tartottunk, így a diákok - közöttük sok vidéki is -

megismerhettek öt nagy iskolát, annak életét, tereit, és részben a helyi diákokat is, akik az ebéd elkészítésében segédkeztek.

Az első hétfőjére a Pesthidegkúti Waldorf Iskolában került sor 2026. januárjában. Fő célja az volt, hogy a különböző iskolákból érkező tanulók megismerjék egymást, és oldott légkör alakuljon ki, megalapozandó a következő év munkáját. Ezért az első reggel csapatépítő játékokat vezetett Németh Ágnes és Búzasi Fanni, amelyek fő felismerése az volt: bár még nem tanultuk meg egymás nevét ennyi ember között, mégis minden résztvevő megtudta, kivel született egy hónapban, kinek nagyobb a lába, mint az övé, ki a legidősebb és a legfiatalabb a csapatban, és kiknek a szemszíne hasonlatos, továbbá hogyan tudnak együtt néhány perc alatt gyors performace-ot építeni az egy hónapban születettek, hogy megmutassák karakterüket. Az első hétfője része volt az is, hogy a színészi tehetségről beszélgettünk csoportokban a tanulókkal, és felmértük, mennyire tudatosak ennek a szakterületnek az ismeretében. A beszélgetés végére az derült ki, hogy az eredetileg tervezett tehetségterkép használata még nehézséget okozna ennek a fiatal korosztálynak, így jutottunk arra az elhatározásra, hogy a májusi alkalommal egy monológ-vizsga keretében mérjük fel a képességeket, illetve a szorgalmat, hozzáállást, ami szintén a tehetség fontos része.

Ezután beszéd-, színészi jelenlét és mozgás óra következett. Szakmai óraként Méhes Csaba tartott bevezetőt a pantomim és bohóc technikákba, Varga Szemes László Bothmer-gimnasztika tanárral együttműködve. Kiss Péter improvizációs jeleneteken keresztül teremtette meg az oldott játék hangulatát, és mérte fel a tanulók jártasságát, játékkedvét, magabiztosságát a színészi munkában. A beszéd órákon vendégünk volt Révész Ildikó, kiváló, Németországban élő szakember. A tanulók a kurzus végén megkapták azt a monológosort, amelyből választhattak saját felkészülésükhöz egyet.

A második hétvégére a Solymári Waldorf Iskola gimnáziumi tagozatos épületében került sor februárban. A második hétvége szakmai fókusz a kaszkadőr elemek (Kovács Mór) és a nullpont technika (Molnár Bence) volt. Kiváló szakemberként és volt Waldorf-diákként mindketten gyorsan megtalálták a hangot a csoportokkal, és a tanult technikákat a diákok ettől kezdve rendszeresen használták a jelenetépítésben, színészi munkában. A hétvégének fontos tanulsága volt, hogy a diákok ebben a drámás közegben gyorsan egymásra találnak és egyre felszabadultabban játszanak. A szülőktől az anyaiskolai tanárokon keresztül érkező visszajelzés szintén pozitív volt. Mivel a tehetségterkép helyett a monológok megtanulása került középpontba a tehetségazonosításban, ettől kezdve minden hétvégén lehetőség volt ezeken dolgozni, a saját egyéniségükhöz illeszteni, és átélni a szöveget. Szerencsére a résztvevő vezető tanárok mindegyike annyira lelkes volt, hogy gyakorlatilag az összes hétvégén mindenki jelen volt. Így sokkal nagyobb lehetőség nyílt egyéni tehetséggondozásra, például a monológokkal kapcsolatos munka elmélyítésére kisebb csoportokban.

A harmadik hétvége helyszíne a Szabad Waldorf Gimnázium volt márciusban, itt már egészen összeszokott csapat érkezett a helyszínre. Így lehetőség nyílt olyan technikák kipróbálására is, ami a teljes közösség együttműködését igényelte. Itt került sor először a Shakespeare-erdő mozgásának próbálgatására, zenei improvizációkra és éneklésre, valamint a nagy tornateremnek köszönhetően sok mozgásos játékra, amelyre a résztvevőknek nagy igénye volt. A hétvége fókuszában a cirkusz és zsonglőr játékok álltak, a kiváló újcirkuszi szakember, Turai Bálint vezetésével. Ezen a hétvégén a monológok jelenetbe állítása is téma volt, csoportok működtek együtt, és zenével, mozgással dolgoztak, feldolgozták a monológot, majd többet is összefűztek, amely már az ötödik hétvége vizsgájára való felkészülés fontos lépése volt. A tanulók egyre összeszokottabban dolgoztak együtt és segítették egymást.

A negyedik hétvégének az Óbudai Waldorf Iskola gimnáziumi épülete adott otthont. Ezen a hétvégén Justin Júlia vitte a szakmai-zenei részt, ezért a munka közös énekléssel kezdődött. A kisebb improvizációkból készült zenei szöttes, a ritmusjátékok, a közös kóruséneklés nagy élmény volt a résztvevőknek, és az is kiderült, hogy számos zenész van a csapatban. A munka egyre lendületesebben folyt, az anyaiskolák tanárai is zenés és ritmikus gyakorlatokra épülő bemelegítéseket, improvizációs sorokat hoztak az órákra. A csoportkohézió egyre szorosabbá vált, a monológok is magasabb szintre léptek, amikor sor került elemzésükre. Az is egyre jobban látszott, ki mennyi energiát, időt fordít otthon és az anyaiskolai színjátszó csoportban a felkészülésre. Emellett elkezdődött a Shakespeare jelenetekkel való munka is, egy-egy páros jelenetet dolgoztak fel a

tanulók.

Az ötödik hétvége a Regionális Waldorf Gimnáziumban zajlott, középpontban az improvizációval, amelyhez Ilyés Lénárd színész, rendező nyújtott szakavatott segítséget. Ezen a hétvégén került sor a monológ-bemutatókra is. Gyakorlatilag a teljes hétvégén folytak a próbák, és az improvizatív elemek beépítése a közös játékba. Három csoportba osztottuk be a tanulókat, és óráról órára épületek össze egymással az ekkorra már jól megtanult egyénileg választott szövegek. Minden csoport az őt vezető tanárral egy-egy motívumra (székek használata, mozgás, zenei improvizációk) építette fel az előadást. Magára az előadásra a szülőket is meghívtuk. A háromszor 50 percnyi bemutatót nagy figyelemmel nézte végig tanár, diák, szülő. A program vezető tanárai jegyzeteket is készítettek az egyes tanulók játékaról, felmérve, kinek miben van szüksége még fejlődésre, mik az erősségei, milyen a színpadi jelenléte, mozgása, beszéde. A bemutató sikerélményt jelentett, ahogy az a csoportokban folyó visszatekintésből kiderült, ahol a tanulók értékelték magukat és egymást is.

Az utolsó hétvégét követően kezdődött meg az előadás megtervezése, és a szerepek kiosztása. Első lépésként összeállítottuk azt a jelenetsort, amelyben minden egyes tanuló számára volt szerep. A jelenetsor alapját elsősorban a Két veronai nemes, a Rómeó és Júlia, az Othello, a Macbeth, a Hamlet és a Szentivánéji álom képezték. Ezután a tanári megbeszélés során a jelenetek összefűzése került a középpontba, emellett sor került az egyes tanulók tehetségének értékelésére, fejlődési lehetőségének feltérképezésére. A jelenetsor középpontjába a virágot kereső Puck került, aki keresése közben átkel Shakespeare erdején, a szerehogymeglelje a szeretet virágát. A kialakult koncepció alapján Ilyés Lénárd készített el a forgatókönyvet a nyári tábor megelőzően.

A nyári táborra augusztus 4-9 között került sor a Szabad Waldorf Gimnázium épületében. Az iskola nagy zöld tereivel és hűvös épületével a majdnem 40 fokos meleg ellenére is kiváló választásnak bizonyult. A diákok már összeszokott csapatként érkeztek a táborba, ahol rögtön első este sor került a szereposztás ismertetésére. A közösség minden tagja az első pillanattól komolyan beleállt a munkába. A tábor ideje alatt, a nagy meleg ellenére reggel 9.00-tól este 19.00 óráig folyt a munka. Kétféle óra volt: egyrészt a közös jeleneteket, mozgásokat, énekeket építettük fel eleinte improvizációkból, aztán megszilárdítva a kialakult formát. Emellett a tanárok vezetésével hat csoportban folytak a jelenetek próbái. Sokszor önálló munkára is szükség volt, a szövegtanulástól a jelenetek gyakorlásáig. A négy nap alatt gyakorlatilag a nulláról elkészült a teljes előadás, természetesen még csak vázlatosan, de a teljes ívet felrajzolva. A hét egyéb programjai - Ilyés Lénárd kiváló

előadása, Méhes Csaba táncháza - nagy hatást tett mindenkire. Komoly beszélgetés majd felszabadult mulatság zárta a négy napos kemény munkát.

Az előadás előtti hétvége a jelenetek pontosításával, az összekötő elemek begyakorlásával, fénypróbával és főpróbával telt. A bemutatóra augusztus 30-án este 19.00 órakor került sor, a zsúfolásig megtelt nézőtér előtt. Ezen az alkalmon az is elhangzott, hogy ez az előadás egyben tisztelgés a 100 évvel ezelőtt megalakult első hazai Waldorf-iskola előtt, az ünnepi tanév megnyitója. A második előadásra 31-én délután került sor, hogy a vidéki résztvevők haza tudjanak érni időben. Ezen a napon került sor tanúsítványok átadására, és minden résztvevő kapott egy virágot a Shakespeare-erdőből.

A tehetséggondozás program láthatatlan "lába" az iskolákban folyó mentorálás volt, amely szorosan követte a hétvégék programját. Az egyes tanárok segítették tanítványaik felkészülését a monológvizsgára és az előadásra is. A tehetséggondozás formája a színházi munkában az instruálás, amely lépésről lépésre segíti a tanulót új képességek elsajátításában, vagy a meglévők fejlesztésében. Legalább ennyire fontos a visszajelzés adása és fogadása abban az interperszonális térben, amely a rendező és a színészek között kialakul. A program célja nemcsak a színészi szakmai képességek gondozása volt, hanem olyan intra és interperszonális képességeké is, mint a figyelem, az árnyalt önismeret, az együttműködés, a stressztűrés, a reflexiós kultúra, az érzelmek kifejezése és érzékelése, az empátia, a segítség.

A program kísérlet volt arra is, hogyan lehet a pedagógusok drámatanárrá válását sajátélmény órákkal segíteni. Minden hétvégéhez kapcsolódott tutori óra az alumnis résztvevők és a pedagógus kollégák számára, amelyen a hétvégén tanító összes tanár elmondta, mit miért csinál, és az egyes gyakorlatok instrukcióit, fogásait a résztvevők megtárgyalhatták, leírhatták. Sok szakmai kérdés megvitatására is sor került, mint például az életkori sajátosságok a dráma gyakorlatok szempontjából, vagy a tanítási dráma mibenléte.

A diákok mellett a szülőkre is gondoltunk. A tanárok a májusi hétvégén workshopot tartottak számukra, ahol átélhették, milyen egy drámaóra. Májusban majd augusztusban is szerveztünk szülői estet, ahol beszámoltunk a program haladásáról, illetve lehetőség nyílt beszélgetni a tehetségről, a színházról, a drámapedagógiáról, a pályáról, és azokról az élményekről, amelyet gyermekeik átéltek az év során. Bár a szülőknél több körlevélben is beszámoltunk a folyamatról, mégis úgy éreztük, erre a jövőben még nagyobb hangsúlyt kellene fektetni.

A januártól augusztus végéig tartó program legfontosabb tanulságai

- A résztvevők számára az egyik legnagyobb élmény az volt, hogy a 16 Waldorf-iskolából összegyűlt résztvevők megismerték egymást, és így létrejött egy iskolákat összekötő emberi hálózat. Volt olyan tanuló is, aki egy másik iskolában megtapasztalt szokást később a saját iskolájában is javasolt bevezetni.
- A különböző korosztályok együttműködése kihívás volt, de egyben óriási tanulási lehetőség is a résztvevőknek. A jövőben érdemes lesz a közös programok mellett nagyobb lehetőséget adni a differenciálásra is, ez az igény világosan megmutatkozott.
- A szociális vagy tanulási nehézséggel élő, vagyis különleges tehetségű tanulók jelenléte sokat adott az egész programnak, az a döntés, hogy mindenkit tehetségesnek tekintünk és felveszünk, jónak bizonyult.
- A program tematikája is jól működött, és jövőre szeretnénk ebben a formában folytatni, más központi témával. Ezúttal a Görög tengerre hajózunk majd.
- Az évenkénti választott tematika lehetőséget nyújthat arra, hogy különböző csoportoknak egy témakörön belül különböző kurzusokat szervezzünk a jövőben.
- A tanárok közötti együttműködés, az, hogy beleláthattunk egymás módszereibe, hatalmas élmény és szakmai tanulási lehetőség volt.
- Nagyszerűen működött az is, hogy minden hétvégének másik iskola adott otthont.

- A tehetségek erős oldalának fejlődéséhez a rendszeres találkozás, a szakmai sokszínűség, az egyéni figyelem nagyban hozzájárult.
- A tehetségek gyenge oldalának fejlesztése nem különíthető el programszerűen, és elsősorban az önismeret volt az, amiben sok tanuló láthatóan fejlődött az év során.
- Leginkább három csoport vált elkülöníthetővé: a bátor, színpadi rutinnal is rendelkező tehetségek, akik gyakran átfedésben volta az idősebb, érettebb korosztállyal; a fiatalabb, megmutatkozni és fejlődni vágyó tehetségek; a félénkebb, lassabban kibontakozó, de nagy belső kincseket rejtő tehetségigéretesek. Mindhárom csoport számára a közös munka, a másokhoz való alkalmazkodás, egymás megismerése jelentette a legnagyobb fejlődési lehetőséget.
- Az előadás a tanulók számára kihívást jelentett. Különösen nagy élmény volt tanárnak és diáknak egyaránt, hogy kb. 50 fő ilyen rendezetten képes együttműködni az előadás megvalósítása közben.

A Waldorf-iskolai dráma tehetséggondozó év egyik legnagyobb eredménye, hogy megalakult a Waldorf Dráma Műhely, amely a program eredményeit továbbviszi. Minden résztvevő iskolának, házigazdának, segítőnek ezúton is szeretnénk megköszönni a lehetőséget!

